

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN THỊ LAN

**ỨNG DỤNG TIẾN BỘ KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ
VÀO SẢN XUẤT CHÈ Ở THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN,
TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

Chuyên ngành: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN - 2018

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN THỊ LAN

**ỨNG DỤNG TIẾN BỘ KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ
VÀO SẢN XUẤT CHÈ Ở THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN,
TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp

Mã số: 8.62.01.15

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

Người hướng dẫn khoa học: TS. Phan Văn Hùng

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan Luận văn: “**Ứng dụng tiến bộ khoa học và công nghệ vào sản xuất chè ở thành phố Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên**” là công trình nghiên cứu của riêng tôi.

Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là hoàn toàn trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Các thông tin sử dụng nghiên cứu trong luận văn được thu thập từ khảo sát thực tế và từ nhiều nguồn khác, được chỉ rõ ràng về nguồn gốc.

Mọi sự giúp đỡ trong việc thực hiện luận văn này đã được tác giả cảm ơn.

Thái Nguyên, ngày 06 tháng 02 năm 2018

TÁC GIẢ LUẬN VĂN

Nguyễn Thị Lan

LỜI CẢM ƠN

Trước hết, tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, các thầy, cô giáo Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ, tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Đặc biệt, tôi xin chân thành cảm ơn TS. Phan Văn Hùng đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tận tình và đóng góp nhiều ý kiến quý báu, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn các đồng chí lãnh đạo Thành ủy, Ủy ban nhân dân thành phố Thái Nguyên; các đồng chí lãnh đạo và cán bộ các phòng: Kinh tế, Tài Nguyên và Môi trường, Chi cục Thống kê; Trạm Khuyến nông Thành phố Thái Nguyên; các đồng chí lãnh đạo, cán bộ và nhân dân các xã Phúc Xuân, Phúc Triu, Tân Cương đã ủng hộ và tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình thu thập thông tin và khảo sát thực địa để hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng, tôi xin gửi lời cảm ơn tới gia đình, cơ quan, bạn bè, đồng nghiệp đã luôn động viên, tạo điều kiện cho tôi trong quá trình học tập và thực hiện đề tài này.

Thái Nguyên, ngày 06 tháng 02 năm 2018

TÁC GIẢ LUẬN VĂN

Nguyễn Thị Lan

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	3
4. Ý nghĩa khoa học của luận văn	3
5. Bố cục của luận văn	4
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ ỨNG DỤNG TIẾN BỘ KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ VÀO SẢN XUẤT CHÈ QUY MÔ NÔNG HỘ	5
1.1. Cơ sở lý luận về ứng dụng tiến bộ khoa học và công nghệ vào sản xuất chè quy mô nông hộ.....	5
1.1.1. Một số khái niệm trong phạm vi nghiên cứu	5
1.1.2. Nội dung ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất chè của nông hộ	9
1.1.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến sản xuất chè	9
1.1.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định ứng dụng tiến bộ KH&CN trong sản xuất chè của nông hộ.....	14
1.2. Các công trình nghiên cứu có liên quan đến đề tài	19
1.3. Một số chính sách liên quan đến nghiên cứu, chuyển giao và ứng dụng tiến bộ khoa học - công nghệ trong nông nghiệp	23
1.4. Cơ sở thực tiễn	25
1.4.1. Kinh nghiệm quốc tế	25
1.4.2. Kinh nghiệm trong nước	27
1.4.3. Bài học kinh nghiệm	32
Chương 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	34
2.1. Các câu hỏi nghiên cứu	34

2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	34
2.2.1. Khung phân tích.....	34
2.2.2. Phương pháp thu thập thông tin.....	35
2.2.3. Phương pháp tổng hợp thông tin.....	38
2.2.4. Phương pháp phân tích.....	38
2.3. Hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu.....	39
Chương 3: THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG TIẾN BỘ KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ VÀO SẢN XUẤT CHÈ CỦA NÔNG HỘ Ở THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN	41
3.1. Đặc điểm điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội của thành phố Thái Nguyên.....	41
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	41
3.1.2. Tình hình phát triển kinh tế - xã hội.....	45
3.2. Khái quát tình hình ứng dụng tiến bộ khoa học công nghệ vào sản xuất nông nghiệp ở thành phố Thái Nguyên từ 2011 đến nay	49
3.2.1. Lĩnh vực trồng trọt.....	49
3.2.2. Lĩnh vực chăn nuôi.....	52
3.2.3. Sử dụng trang thiết bị máy móc.....	53
3.3. Tình hình ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất chè trên địa bàn thành phố Thái Nguyên.....	56
3.4. So sánh hiệu quả sản xuất ở các mô hình áp dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật cho sản xuất chè trên địa bàn thành phố Thái Nguyên.....	61
3.4.1. Chi phí sản xuất chè của các mô hình.....	61
3.4.2. Sản lượng, doanh thu và lợi nhuận sản xuất kinh doanh chè của các mô hình.....	62
3.5. Đặc điểm vùng nghiên cứu	64
3.6. Thuận lợi và khó khăn của nông hộ trong quá trình ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất chè.....	65
3.6.1. Thuận lợi.....	66
3.6.2. Khó khăn.....	66
3.7. Thực trạng ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất chè của nông hộ được khảo sát.....	68
3.7.1. Đặc điểm chung của hộ nông dân sản xuất chè	68

3.7.2. Tình hình tiếp cận thông tin và tập huấn tiến bộ KH&CN trong sản xuất chè của nông hộ.....	71
3.7.3. Sự khác biệt giữa nhóm hộ có ứng dụng tiến bộ KH&CN và nhóm hộ không ứng dụng tiến bộ KH&CN	74
3.7.4. Đề xuất nhu cầu của nông hộ ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất chè.....	75
3.8. Các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất chè của hộ nông dân ở thành phố Thái Nguyên.....	76
3.9. Đánh giá chung về việc ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất chè của nông hộ thành phố Thái Nguyên.....	79
3.9.1. Những kết quả đạt được	79
3.9.2. Những hạn chế, yếu kém.....	81
3.9.3. Nguyên nhân của những hạn chế, yếu kém.....	82
Chương 4: MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐẨY MẠNH ỨNG DỤNG TIẾN BỘ KH&CN VÀO SẢN XUẤT CHÈ CỦA NÔNG HỘ Ở THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN.....	85
4.1. Mục tiêu, định hướng phát triển sản xuất chè của tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2016 - 2020.....	85
4.1.1. Mục tiêu tổng quát	85
4.1.2. Mục tiêu cụ thể.....	85
4.1.3. Định hướng phát triển sản xuất chè giai đoạn 2016 - 2020	87
4.2. Mục tiêu phát triển sản xuất chè của thành phố Thái Nguyên.....	87
4.2.1. Mục tiêu chung.....	87
4.2.2. Mục tiêu cụ thể.....	88
4.3. Một số giải pháp đẩy mạnh ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất chè của nông hộ ở thành phố Thái Nguyên	89
4.3.1. Các căn cứ đưa ra giải pháp đẩy mạnh ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất chè của nông hộ ở thành phố Thái Nguyên	89
4.3.2. Một số giải pháp đẩy mạnh ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất chè của nông hộ ở thành phố Thái Nguyên	90
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	101
DANH MỤC CÔNG TRÌNH CÔNG BỐ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN VĂN....	105
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	106
PHỤ LỤC.....	109

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
BVTV	Bảo vệ thực vật
CNH, HĐH	Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
ĐVT	Đơn vị tính
HĐND	Hội đồng nhân dân
HTX	Hợp tác xã
KH&CN	Khoa học và công nghệ
SWOT	Tập hợp viết tắt những chữ cái đầu tiên của các từ tiếng Anh: Strengths (Điểm mạnh), Weaknesses (Điểm yếu), Opportunities (Cơ hội) và Threats (Thách thức) - là một mô hình nổi tiếng trong phân tích kinh doanh của doanh nghiệp.
TBKT	Tiến bộ kỹ thuật
TPTN	Thành phố Thái Nguyên
UBND	Ủy ban nhân dân
ỨDTBKT	Ứng dụng tiến bộ kỹ thuật
UTZ	UTZ Certified là một chương trình và nhãn canh tác bền vững trên toàn thế giới.
VENN	Sơ đồ Venn đã được John Venn xây dựng khoảng năm 1880. Được gọi là biểu đồ Venn hoặc sơ đồ tập hợp, là một sơ đồ cho thấy tất cả các mối quan hệ logic có thể có giữa một số lượng hữu hạn các tập hợp.
VietGAP	Từ viết tắt của Vietnamese Good Agricultural Practice) là một bộ quy trình sản xuất nông nghiệp tốt ở Việt Nam, do Bộ Nông Nghiệp và Phát Triển Nông Thôn ban hành đối với từng sản phẩm trồng trọt và chăn nuôi.

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1:	Cỡ mẫu điều tra theo địa bàn khảo sát.....	37
Bảng 3.1:	Các mô hình ứng dụng KH&CN trong sản xuất nông nghiệp trên địa bàn thành phố Thái Nguyên giai đoạn 2011 - 2015	54
Bảng 3.2:	Diện tích và sản lượng chè giai đoạn 2009 - 2016	57
Bảng 3.3:	Diện tích chè phân theo xã năm 2015 (ha)	57
Bảng 3.4:	Hình thức chế biến chè theo tiêu chuẩn VietGAP của nông hộ.....	59
Bảng 3.5:	Một số chỉ tiêu về tưới cho cây chè bằng van xoay.....	60
Bảng 3.6:	So sánh, đánh giá hiệu quả kinh tế của 1 ha sản xuất chè vụ đông theo 02 phương pháp tưới thủ công truyền thống và tưới bằng van xoay.....	61
Bảng 3.7:	Chi phí sản xuất chè của 3 mô hình sản xuất trên 1ha diện tích....	62
Bảng 3.8:	So sánh hiệu quả sản xuất kinh doanh chè của các mô hình trên 1 ha/năm.....	63
Bảng 3.9:	Tỷ suất sinh lời của một đồng chi phí chăm sóc bỏ ra	63
Bảng 3.10:	Đặc điểm về nguồn lực sản xuất của nông hộ	68
Bảng 3.11:	Số lượng lao động của hộ sản xuất chè trên địa bàn 3 xã nghiên cứu.....	69
Bảng 3.12:	Trình độ học vấn của các hộ điều tra.....	70
Bảng 3.13:	Tình hình ứng dụng tiến bộ KH&CN của nông hộ sản xuất chè.....	71
Bảng 3.14:	Kết quả chuyển giao khoa học kỹ thuật giai đoạn 2014 - 2016 trên địa bàn thành phố Thái Nguyên	72
Bảng 3.15:	Hình thức tiếp cận nguồn thông tin tiến bộ kỹ thuật của nông hộ...	73
Bảng 3.16:	Tổng hợp các ý kiến về nhu cầu của người dân ở các điểm nghiên cứu.....	76
Bảng 3.17:	Kết quả phân tích hồi quy bằng mô hình Binary Logistic.....	76
Bảng 4.1:	Kế hoạch phát triển sản xuất chè tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2017 - 2020	86

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 2.1:	Sơ đồ khung phân tích vấn đề.....	34
Hình 3.1:	Bản đồ hành chính Thành phố Thái Nguyên	42
Hình 3.2.	Biểu đồ hiện trạng sử dụng đất năm 2016 thành phố Thái Nguyên....	44
Hình 3.3:	Biểu đồ giá trị sản xuất các ngành kinh tế thành phố Thái Nguyên năm 2016	47
Hình 3.4:	Biểu đồ tình hình tham gia tập huấn của nông hộ có ứng dụng tiên bộ kỹ thuật.....	73
Hình 4.1:	Phân tích ma trận SWOT	89
Hình 4.2:	Sơ đồ Venn triển khai ứng dụng TBKT	90